

Ermelo, 5 Mei 2025

Doorrekening uitkomst ministeriële commissie Economie en Natuurherstel en Kamerbrief Wiersma van 25 april 2025

Op 25 april 2025 heeft de minister van LNV de Tweede Kamer middels een brief geïnformeerd over een maatregelenpakket (spoor 2 genoemd) dat zorgt voor een structurele daling van stikstofemissies en gericht is op natuurbehoud en -herstel.

Specifiek voor industrie, landbouw en mobiliteit (inclusief bouw) wordt gestuurd op een reductie van respectievelijk 50%, 42-26% en 50% in 2035 ten opzichte van 2019.

Onderdeel daarvan is een regionale maatwerkplan voor de landbouw waarbij binnen een strook van 250m van overbelaste hexagonen op de Veluwe en in de Peel een (extra) reductieopgave zal worden uitgewerkt.

In hoeverre dit maatregelenpakket bijdraagt aan natuurbehoud en natuurherstel wordt in de brief niet genoemd. Een doorrekening moet – ook blijkens het advies van de Landsadvocaat – nog plaatsvinden.

In de wet stikstofreductie en natuurherstel zijn resultaatverplichtingen opgenomen ten aanzien van het areaal stikstofgevoelige natuur dat onder de KDW (kritische depositiewaarde) moet worden gebracht. In 2030 moet 50% en in 2035 moet 74% oppervlak onder de KDW gerealiseerd zijn. Bovendien heeft de rechter op 22 Januari 2025 de staat op straffe van een dwangsom van 10 Miljoen Euro bevolen de doelen voor 2030 te realiseren waarbij prioriteit moet worden gegeven aan overbelaste gebieden op onder meer de Veluwe.

In deze analyse is onderzocht of met het nu voorgestelde maatregelenpakket de doelen uit de wet stikstof en natuurherstel worden gehaald en of daarmee aan het vonnis van de rechter in de Greenpeace zaak kan worden voldaan.

Analyse

Deze analyse bouwt voort op de analyses die zijn gedaan in het kader van het rapport dat onlangs door Erisman en Brouwer (2025) is gepubliceerd. In dat rapport is onderzocht wat de opgave voor de landbouw moet zijn om de stikstofdoelen in 2030 en daarna te halen waarbij de benodigde emissiereductie in de landbouw ten opzichte van 2021 is onderzocht voor diverse scenario's.

Allereerst wordt ingegaan op het effect van het instellen van 250m stroken en de reductiedoelen voor de sectoren industrie en mobiliteit waarna een analyse gegeven wordt ten aanzien van het effect van 42-46% emissiereductie in de landbouwsector ten opzichte van 2019.

50% emissiereductie industrie,mobiliteit en bouw.

In de kamerbrief wordt reeds aangegeven dat volgens de meest recente ramingen van het PBL het 50% reductiedoel door reeds ingezet beleid in 2037 wordt bereikt. Op basis van een scenario (Erisman en Brouwer 2025) waarbij gerekend is met een extra inspanning op mobiliteit, industrie en buitenland is ingeschat dat indien bovengenoemd reductiedoel in 2035 wordt behaald, dit leidt tot 1-3% minder benodigde inspanning voor de landbouw. Daarbij opgemerkt dat gezien de onzekerheden in de PBL analyse het mogelijk is dat de genoemde 50% emissiereductie zonder enige extra inspanning wordt gehaald.

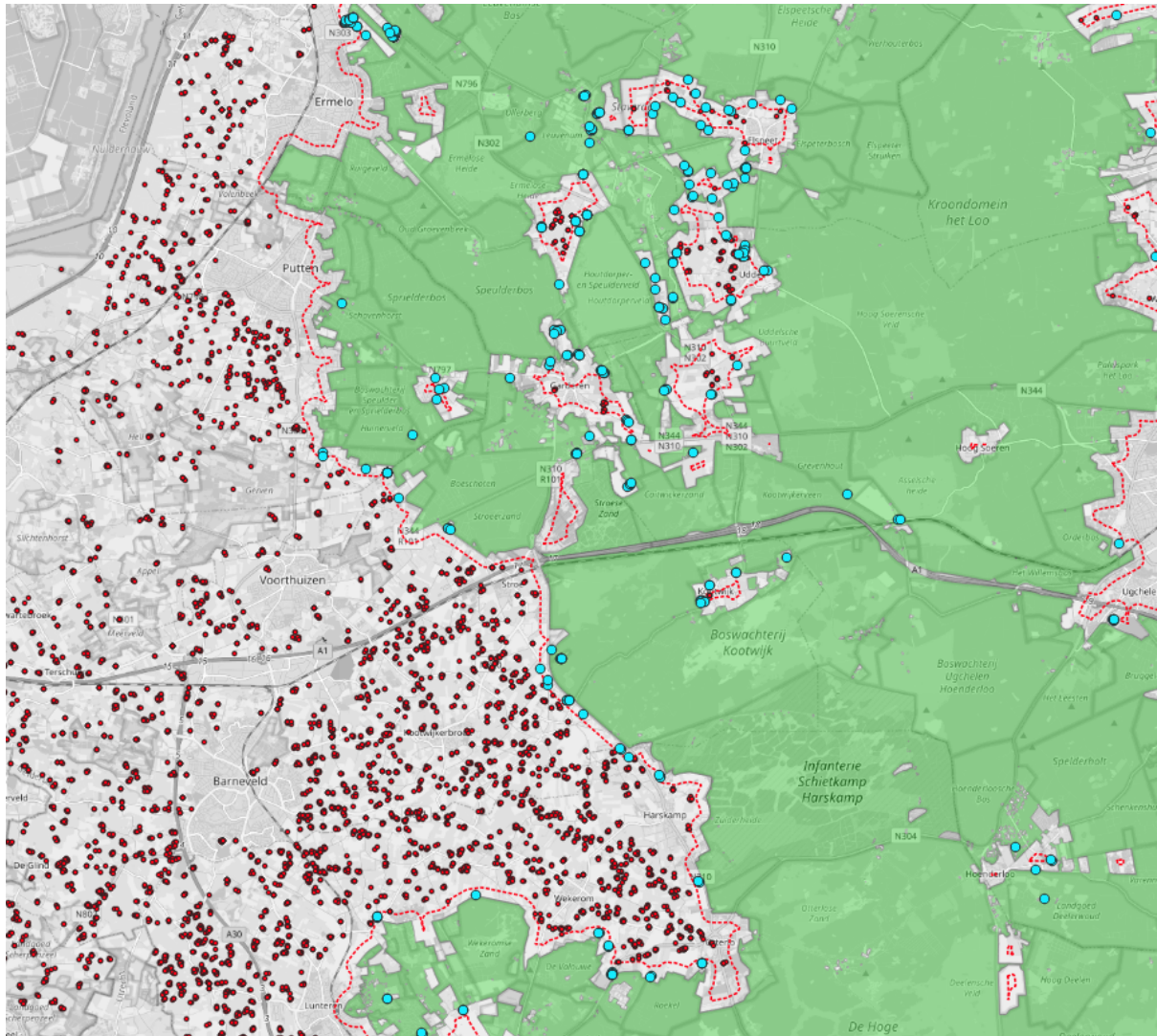
250m stroken rond de Veluwe en in De Peel

Op basis van de Kernregistratie Dierverspreiden Gelderland, Limburg en Noord-Brabant is een inschatting gemaakt van de landbouw-emissie in een strook van 250m rond de Veluwe en in de Peel. Deze bedraagt minder dan 0.5% van de landbouw-emissie 2019.

Deze cijfers komen zeer goed overeen met de schattingen die RIVM (kennisnotitie 15 april 2025) heeft gedaan ten aanzien van de in deze zones aanwezige emissies.

Ook als deze emissies volledig worden gereduceerd levert dit slechts een zeer geringe bijdrage (minder dan 0.5%) aan de in totaal middels het maatregelenpakket te realiseren emissiereductie. Dit wordt geïllustreerd in figuur 1.

Daaruit wordt tevens geconcludeerd dat de 42-46% beoogde reductie volledig als generieke emissiereductie zal moeten worden beschouwd en doorgerekend.



Figuur 1. In rood de lokatie van stallen (veehouderijen) aan de westkant van de Veluwe. N2000 gebied Veluwe is in groen aangegeven. Een randzone van 250m met een rode stippellijn. In lichtblauw de lokaties van stallen die binnen de 250m zone vallen.

42-46% emissiereductie landbouw

De in het rapport van Erisman en Brouwer (2025) genoemde reductiepercentages voor de landbouw betreffen een reductie ten opzichte van het jaar 2021 terwijl in het maatregelenpakket gesproken wordt over een reductieopgave ten opzichte van 2019.

De reductiepercentages ten opzichte van 2019 zijn op basis van het verschil in totale NH₃-emissie in 2019 en 2021 betrouwbaar te bepalen. In deze reductiepercentages zijn ook de meest recente ramingen van het PBL verwerkt.

De generieke reductiepercentages zijn doorgerekend op basis van de Aerius 2023 achtergronddepositie waarbij het generieke reductiepercentage telkens is toegepast op de depositie van de landbouw sector. Daarbij is rekening is gehouden met de meest recente ramingen van PBL. Het oppervlak onder KDW is daarbij bepaald door

sommatie van oppervlak vermenigvuldigd met dekkingsgraad per hexagon per habitat.

Correctie voor referentiejaar 2019 i.p.v. 2021 en rekening houdend met realisatie van 50% emissiereductie in de sectoren industrie, mobiliteit en bouw leidt tot onderstaande resultaten ten aanzien van de benodigde generieke reductiepercentages in de landbouw.

Om in 2035 de doelstelling 74% van het areaal stikstofgevoelige natuur onder de KDW te halen is een generieke emissiereductie in de landbouw van 60 tot 63% ten opzichte van 2019 benodigd.

Om in 2030 de doelstelling 50% van het areaal stikstofgevoelige natuur onder de KDW te halen is een generieke emissiereductie in de landbouw van 47 tot 50% ten opzichte van 2019 benodigd.

Deze percentages zijn exclusief de extra opgave van voorrang voor gebieden met de grootste stikstofoverbelasting, zoals bepaald door de rechtbank Den Haag in de Greenpeace-uitspraak.

Conclusies

Met een emissiereductie in de landbouw van 42-46% tot 2035 ten opzichte van 2019 wordt de doelstelling van 74% onder de KDW in 2035 zeer zeker niet gehaald. Met een extra inspanning van 17.5% emissiereductie in de landbouw wordt dit mogelijk wel gehaald. 17.5% extra inspanning komt neer op ongeveer 18 kiloton NH₃ emissie.

Indien een emissiereductie in de landbouw van 42-26% tot 2030 ten opzichte van 2019 wordt gerealiseerd waarbij tevens de extra inspanning op industrie, mobiliteit en bouw wordt gerealiseerd is dit zeer zeker onvoldoende om de doelstelling voor 2030 (50% onder KDW) te halen. Daarbij wordt tevens niet voldaan aan het Greenpeace vonnis. Een extra inspanning van 4.5% emissiereductie zou dan bovenop en versnelling nodig zijn om het doel voor 2030 wel te halen. 4.5% extra inspanning komt neer op ongeveer 5 kiloton NH₃ emissie.

Deze percentages zijn exclusief de extra opgave van voorrang voor gebieden met de grootste stikstofoverbelasting.

Op basis van bovenstaande is eveneens duidelijk dat indien de helft van de emissiereductie van 42-26% in de landbouw in 2030 is gerealiseerd, dit volstrekt onvoldoende is om het wettelijke doel voor 2030 te halen.

Als de emissies in de beoogde stroken van 250m rond de Veluwe en De Peel volledig worden gereduceerd levert dit slecht een zeer geringe bijdrage (minder dan 0.5%) aan de in totaal middels het maatregelenpakket te realiseren emissiereductie.

Gispoint, Ton Brouwer